

Dahliaor - från knöl till bukett

Din kompletta guide i Dahliaodling från hur du förödlar och toppar till hur du gräver upp, tar sticklingar och vinterförvarar

INNEHÅLL

Kap 1. Intro

Kap 2. Förödling

Kap 3. Utplantering

Kap 4. Skörda och ta upp

Kap 5. Dela och föröka

Kap 6. Känn igen sjukdommar

Intro

Dahlior är en älskad sommarblomma som kombinerar fantastiska färger och former med lång blomningstid. De passar lika bra i rabatten som i buketter. Från eleganta näckrosformer till täta pompons är dahlior otroligt mångsidiga och belönande att odla. Här får du en komplett guide – från förödling till vinterförvaring.

Olika sorters dahlior

Dahlior finns i en mängd olika former och storlekar:

- Näckrosdahlior: Stora, platta blommor som påminner om näckrosor.
- Pompondahlior: Täta, runda bollar med små kronblad som passar fint i arrangemang.
- Kaktusdahlior: Spetsiga och spretiga kronblad som ger en dramatisk effekt.
- Dekorativa dahlior: Stora och fylliga blommor med böljande kronblad.
- Anemondahlior: En enkel rad av ytterblad runt en fyllig mitt, liknar anemoner.
- Mignondahlior: Småblommiga sorter som passar i krukor.

Dahlior finns i nästan alla färger: från vitt till djupt rött, orange, rosa, gult och till och med nästan svart. Men du hittar inte blå eller riktigt gröna dahlior – dessa färger existerar inte naturligt.

Ursprung, historia och kuriosa

Dahlior härstammar från Mexiko, där de odlades av aztekerna för både mat och prydnad. Växten spreds till Europa på 1700-talet och har sedan dess förädlats till otaliga sorter. I Mexiko är dahlian en nationalblomma, och dess knölar användes ursprungligen som en näringsrik rotfrukt.

Annat kul att veta

- 🌸 Dahlior är en favorit hos biodlare, eftersom många sorter erbjuder nektar och pollen.
- 🌸 De är enkla att föröka genom sticklingar eller delning av knölar.
- 🌸 Blommorna kan bli upp till 30 cm i diameter, beroende på sort.

Förödling

Varför bör de förödlas?

Förödling ger dahliorna ett försprång, vilket är viktigt i nordiska klimat med kortare växtsäsong. Knölar som får börja växa i krukor inomhus eller i växthus kan börja blomma tidigare, ofta redan i juli, istället för att vänta till sensommaren.

Förödling – steg för steg

Välj rätt tidpunkt

Förödlarna från mars till april, ungefär 6–8 veckor innan utplantering. Har du kluster av knölar som behöver delas så gör du det nu. Se instruktioner under “dela och föröka” eller kika på någon av mina videos!

Plantera knölar

Fyll en stor kruka med väl-dränerad jord. Lägg knölen med den runda sidan nedåt och eventuella skott uppåt. Täck med 5–10 cm jord.

Placera ljus och svalt

Ställ krukorna på en ljus plats, gärna vid ett fönster, i ca 15–20 grader.

Vattna sparsamt:

Vattna försiktigt – jorden ska vara fuktig men inte blöt.

Toppa för buskigare växter:

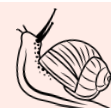
När plantan är ca 15–20 cm hög, nyp av toppen precis ovanför ett bladpar. Detta uppmuntrar fler sidoskott och rikligare blomning.

Odlar vidare toppen som stickling:

Sätt toppen i en kruka med såjord. Vattna försiktigt och täck med en plastpåse för att skapa en miniväxthus-effekt. Sticklingen rotar sig på ca 2–3 veckor. Läs mer om stickningar längre fram.

Se upp för sniglar

Sniglar älskar dahlior, särskilt de späda skotten när de nyss kommit i jorden. Därför är det viktigt att skydda plantorna, särskilt under de första veckorna utomhus.

Utplantering

Utplantering

Välj rätt tidpunkt:

Plantera ut dahliorna när risken för frost är över, vanligtvis i slutet av maj eller början av juni.

Jord och gödsel:

- Plantera i näringsrik, väl-dränerad jord.
- Förbättra jorden med kompost eller brunnen kogödsel.

Planteringsdjup och avstånd:

- Plantera så att jordytan hamnar på samma nivå som du har förodlat den eller aningen djupare. Se till att alla knödelar är under jord.
- Håll ett avstånd på 30–50 cm mellan plantorna.

Växtstöd:

Höga sorter behöver stöd. Sätt ner en käpp eller metallpinne intill plantan direkt vid plantering för att undvika att skada rötterna senare.

Skadedjur – hantering och förebyggande

Sniglar:

Plocka sniglar regelbundet. Använd snigelpellets eller koppartejp som barriär. Du kan även prova att lägga taggiga rosgrenar i en ring runt.

Bladlöss:

Spreja med såpvatten eller plocka bort genom att dra med fingrarna runt stjälken och kläm ihjäl lössen. Försök få med dig myrorna (som lever med bladlössen) från plantan. Använd diskhandskar om det känns äckligt. Se mina videos för fler tips.

Rådjur:

Skydda dahliorna med nät om rådjur är ett problem i området.

Skörda och Ta upp

Att skörda Dahlior

När ska blomman skördas?

Skörda blommor som precis öppnat sig för maximal hållbarhet.

Hur ska man klippa?

Klipp med en ren sekator. Skär av stjälken strax ovanför ett bladpar för att uppmuntra nya blommor, men våga ta långa stjälkar även om det sitter fler knoppar på. Det ger dig finare buketter och en förgrening längre ner i plantan.

Ta med vatten ut

Ha med en hink eller vas med vatten för att direkt ställa blommorna i. Detta minskar risken för att stjälkarna torkar.

Vasliv

Byt vatten dagligen och snitta om stjälkarna för att hålla blommorna fräscha.

Ta upp för förvaring

När och hur ska man ta upp dahliorna?

Ta upp knölarna på hösten, efter den första frostnatten när bladen blivit svarta. Klipp av stjälkarna ca 10 cm från knölen. Skaka eller borsta bort överflödigt jord, men skölj inte knölarna.

Olika sätt att förvara

Förvara knölarna svalt, mörkt och frostfritt, t.ex. i en källare eller ett förråd. Lägg dem i torv, sand eller tidningspapper för att förhindra uttorkning. Se även min video om att förvara i plastfolie [superhack].

Övervintring i milda zoner

I zon 1–2 KAN man prova att lämna knölarna kvar i jorden. Täck med tjockt lager löv eller halm för isolering. Det är också viktigt att knölarna är tillräckligt djupt planterade. Om knölarna fryser kommer de spricka och ruttna.

Dela och föröka

Förökning och delning av dahlior

Att föröka dahlior genom att dela knölarna är ett enkelt sätt att få fler plantor och hålla dina dahlior friska och produktiva.

När ska man dela dahlior?

Bästa tidpunkten att dela dahlior är på våren, strax innan förödling. Då är det enklast att dela knölarna eftersom nya skott börjar synas. Det gör det lättare att se var varje del ska delas.

Alternativ

Du kan även dela knölarna på hösten efter att de grävts upp, men då kan det vara svårare att se tydligt var tillväxtpunkterna är. Denna metoden är dock bäst att använda om du planerar att förvara dahliorna i plastfolie, samt om du har ont om plats då delade knölar är mindre skrymmande.

Så här delar du dahlior – steg för steg

Ta fram knölarna

Om du delar på våren, ta fram knölarna från vinterförvaringen och låt dem vila i rumstemperatur ett par dagar så att de mjuknar något.

Inspektera knölen

Kontrollera att varje knöl är frisk, fast och har minst en tillväxtpunkt (det lilla ögat där skottet kommer växa).

Släng eventuella skadade eller ruttna knölar.

Dela knölen

Använd en vass och ren kniv eller sekator.

Skär eller klipp försiktigt knölen så att varje del har minst en tillväxtpunkt och samtliga delar - huvud, nacke och kropp. Se bild på nästa sida.

En stor klump kan ofta delas i 3–5 nya delar.

Låt snittyterna torka

Låt de delade knölarna ligga på en tidning eller i en luftig låda i 1–2 dagar så att snittyterna torkar. Detta minskar risken för röta.

Plantera eller förödra

Förödra de nya knölarna enligt guiden ovan, eller plantera dem direkt när det är dags för utplantering.

Tips för lyckad delning

- Var försiktig med tillväxtpunkterna. Dessa är nödvändiga för att knölen ska kunna växa och blomma.
- Dela inte för små knölar. Mindre knölar utan tillväxtpunkter kommer inte ge några nya plantor.
- Hygien är viktigt. Använd rena verktyg för att undvika att sprida sjukdomar.

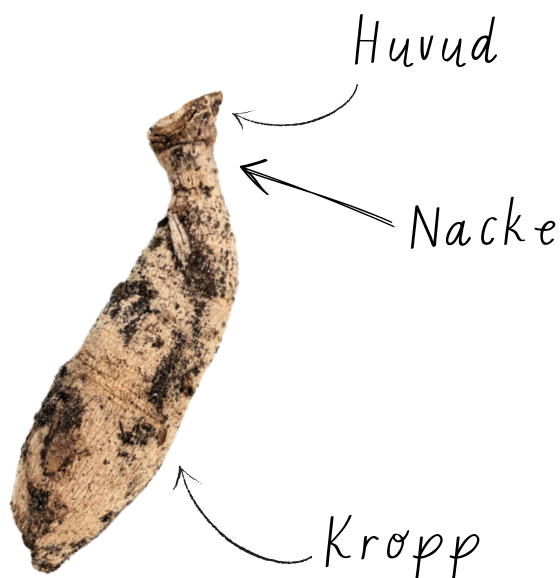
Förökning genom sticklingar

Om du vill ha ännu fler dahlior kan du ta sticklingar från de första skotten som växer fram under förödlingen:

1. När skotten är 7–10 cm höga, klipp av dem precis ovanför knölen. Se till att varje stickling har två bladpar och knipsa bort det bladparet som är längst ner med fingrarna. Den delen av stjälken behöver planteras under jorden, där kommer nya rötter ut.
2. Stick ner skottet i såjord och håll jorden lätt fuktig.
3. Täck med en plastpåse eller miniväxthus för att skapa hög luftfuktighet.
4. Efter 2–3 veckor har sticklingen bildat rötter och kan planteras vidare.

tillväxt punkt/
"öga"

Kännetecknen på sjukdomar

Du vill inte spara och odla vidare på dahliaknölar som har växtsjukdomar. Här är några vanliga att hålla koll på:

Knippebakterios:

- Oregelbundna, svarta eller bruna fläckar på bladen, som ofta omges av en gul ring.
- Missfärgade och förvridna stjälkar.
- Knölar kan bli mörka och slemmiga om sjukdomen sprider sig.
- Växten växer långsamt och vissnar.

Orsak:

Knippebakterios orsakas av bakterier (vanligen från Pseudomonas- eller Xanthomonas-släkten) som sprids via smittad jord, vatten eller förorenade verktyg. Fuktiga och varma förhållanden ökar risken.

Bladfläckssjuka

- Små, bruna eller svarta fläckar som först uppträder på de äldre bladen.
- Fläckarna kan växa och smälta samman, vilket gör att bladen ser fläckiga och skadade ut.
- Allvarliga angrepp kan orsaka att bladen gulnar och faller av.

Orsak:

Bladfläcksjuka orsakas oftast av svampar som Alternaria eller Colletotrichum. Fuktiga och varma förhållanden gynnar spridningen.

Bladmögel

- Ett mjölkvitt eller gråaktigt, pudrigt lager som täcker bladen.
- Bladen kan bli gulaktiga, torka ut och falla av vid svåra angrepp.
- Blommorna kan bli mindre och missbildade.

Orsak:

Bladmögel orsakas oftast av svampen Oidium och sprids snabbt i fuktiga och svala förhållanden, särskilt om det är hög luftfuktighet.